

РЕШЕНИЕ

№ 823

гр. Сливен, 06.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – СЛИВЕН, XI СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и четвърти октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Ива Ил. Стойчева Коджабашева

при участието на секретаря Андреана Ст. Станчева
като разгледа докладваното от Ива Ил. Стойчева Коджабашева Гражданско дело № 20232230103025 по описа за 2023 година

Производството е образувано по искова молба на Й. С. С. от гр. Сливен срещу „СТИК - КРЕДИТ“ АД.

Ищцата твърди, че на 09.09.2021 г. сключила с ответника Договор за кредит № 731503 със заемна сума от 1600,00 лв. Договорът бил със срок от 18 месеца, като общата дължима сума за връщане възлизала на 4428,65 лв. ГПР по кредита бил в размер на 42,58 %, а годишният лихвен процент - в размер на 36 %. В чл. 27, ал. 1 от договора било уговорено, че ако кредитополучателят не предостави допълнително обезпечение на кредитора, му дължи неустойка в размер на 0,9 % от стойността на усвоената сума за всеки ден, през който не е представено обезпечение. Съгласно чл. 27, ал. 2 от договора неустойката се заплащала периодично с всяка погасителна вноска. В случая била начислена неустойка в размер на 2218,15 лв. Ищцата погасила доброволно и предсрочно кредита като на 29.09.2021 г. заплатила на ответника сумата в размер на 1748,27 лв. Ищцата твърди, че договорът за кредит е нищожен, поради противоречие с императивни норми на закона, тъй като не е спазена предвидената от закона форма и са нарушени са нормите на чл. 10, ал. 1 ЗПК, чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК и чл. 19, ал. 4 ЗПК. Излага, че общият размер на кредита не е посочен коректно. Не е посочено по никакъв начин как се определя и изчислява лихвеният процент, липсва методология.

Посоченият в договора ГПР не отговаря на реалния такъв. В този смисъл ищцата твърди нищожност на договора поради липса на съществен елемент от съдържанието му, а именно ГПР по кредита, тъй като същият е посочен грешно. Ищцата излага още, че клаузата за неустойка при неизпълнение на задължението за предоставяне на обезпечение е нищожна, тъй като накърнява добрите нрави и е неравнопоставена. Същата води до скрито оскъпяване на кредита. На изложените основания ищцата моли да бъде прогласена нищожността на договора за кредит, евентуално на клаузата за неустойка и с оглед разпоредбата на чл. 23 ЗПК, моли ответникът да бъде осъден да ѝ заплати сумата от 148,27 лв., представляваща недължимо платена сума по договора, евентуално сумата от 100,00 лв., представляваща недължимо платена неустойка по договора, ведно със законната лихва върху сумата, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното ѝ изплащане. Ищцата моли и за присъждане на направените по делото разноски.

Ответникът е подал отговор на исковата молба в срок, чрез своя пълномощник - адвокат, с който изразява становище за допустимост на исковете, но неоснователност по същество. Не оспорва сключения договор за кредит, като излага, че при сключването му са спазени изискванията на ЗПФУР и ЗЕДЕУУ. Оспорва твърденията на ищцата за нищожност на договора на всички изложени от нея основания, като изтъква, че е спазена изискуемата от закона форма, а изчисленият ГПР по кредита отговаря на изискванията на ЗПК, както и че уговорената клауза за неустойка е компенсаторна и представлява адекватно обезщетение за неизпълнение на задължението на кредитополучателя да представи обезпечение по договора. Твърди още, че уговорената възнаградителна лихва по договора също не противоречи на добрите нрави.

В съдебно заседание ищцата, редовно призована, не се явява лично и не изпраща представител. Депозирала е чрез своя пълномощник - адвокат, писмено становище, с което поддържа предявените искове, моли съда да ги уважи и да присъди направените по делото разноски.

Ответното дружество, редовно призовано, не изпраща представител. Депозирало е чрез своя пълномощник - адвокат писмено становище, с която моли предявените искове да бъде отхвърлени като неоснователни и

претендира направените по делото разноски.

От събраните по делото доказателства, съдът прие за установено от фактическа страна следното:

Страните не спорят, а се установява и от писмените доказателства по делото, че по силата на сключен между тях Договор за потребителски кредит, предоставен от разстояние № 731503 от 09.09.2021 г., ответникът е предоставил в заем на ищцата сумата от 1600,00 лв., със срок на връщане от 18 месеца, при фиксиран лихвен процент - 36,00 % и ГПР - 42,58 %.

В раздел V от Договора е предвидено задължение на кредитополучателя да осигури обезпечение на задълженията си по него чрез банкова гаранция или поръчителство на физическо лице, отговарящи на изискванията, посочени в Общите условия на договора. В раздел VIII от Договора е уговорена неустойка за неизпълнение на това задължение в размер на 0,9 % от усвоената по кредита сума за всеки ден, която се заплаща заедно с погасителните вноски.

Видно от представения от ответника погасителен план общата дължима сума по кредита, вкл. неустойката, се равнява на сумата от 4428,65 лв., дължима на 18 равни месечни вноски от по 246,04 лв.

От представената от третото неучастващо по делото лице „ИЗИПЕЙ“ АД разписка се установява, че на 29.09.2021 г. ищцата е погасила предсрочно задълженията си по договора за кредит като е заплатила на ответника сумата от 1748,27 лв.

Въз основа на установеното от фактическа страна съдът направи следните правни изводи:

Предявени са обективно кумулативно съединени искове, както следва с правна квалификация **чл. 26, ал. 1, предл. първо и предл. второ ЗЗД, вр. чл. 22 ЗПК** за обявяване за нищожен на Договор за потребителски кредит № 731503 от 09.09.2021 г., сключен между ищцата Й. С. С. и ответното дружество „СТИК КРЕДИТ“ АД, евентуално за обявяване за нищожна на клаузата за неустойка в договора и с правна квалификация **чл. 55, ал. 1, предл. първо ЗЗД, вр. чл. 23 ЗПК** за осъждане на ответника да заплати на ищцата сумата от **148,27 лв.**, представляваща недължимо платена сума по договора, поради изначална липса на основание, евентуално сумата от 100,00

лв., представляваща недължимо платена неустойка по договора, ведно със **законната лихва** върху сумата, считано от датата на исковата молба до окончателното ѝ изплащане.

Предявените искове са **процесуално допустими**.

Разгледани по същество, съдът ги намира и за изцяло **основателни и доказани**.

Няма спор по делото, че между страните е възникнало правоотношение по Договор за потребителски кредит, по който ищцата е усвоила заетата сума от 1600,00 лв.

Ответникът е небанкова финансова институция по смисъла на чл. 3 ЗКИ, като дружеството има правото да отпуска кредити със средства, които не са набрани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства. Ищцата е физическо лице, което при сключване на договора е действало именно като такова, тоест страните имат качествата на потребител по смисъла на чл. 9 ал. 3 ЗПК и на кредитор съгласно чл. 9, ал. 4 ЗПК. Сключеният договор по своята правна характеристика и съдържание представлява такъв за потребителски кредит, поради което за неговата валидност и последици важат изискванията на специалния закон - ЗПК.

Съгласно чл. 22 ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и т. 20, чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9 ЗПК, договорът за потребителски кредит е недействителен и липсата на всяко едно от тези императивни изисквания води до настъпването на тази недействителност. Същата има характер на изначална недействителност, защото последиците ѝ са изискуеми при самото сключване на договора и когато той бъде обявен за недействителен, заемателят дължи връщане само на чистата стойност на кредита, но не и връщане на лихвата и другите разходи.

Основателно е релевираното в исковата молба основание за недействителност на договора за потребителски кредит, свързано с изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК за посочване на ГПР и общата дължима сума. Същото е въведено, за да гарантира, че потребителят ще е наясно по какъв начин се формира неговото задължение. В тази връзка следва да се отбележи, че ГПР представлява вид оскъпяване на кредита, защото тук са включени всички разходи на кредитната институция по отпускане и управление на кредита, както и възнаградителната лихва. Затова е

необходимо в ГПР да бъдат описани всички разходи, които трябва да заплати длъжникът, а не същият да бъде поставен в положение да тълкува клаузите на договора и да преценява кои суми точно ще дължи. В конкретния случай ГПР не отговаря на законовите изисквания, защото е посочено единствено, че той е във фиксиран размер от 42,58 %, а договорната лихва е 36,00 %. Не става ясно какво представлява разликата между горните проценти и кои разходи покрива. Отделно от това е предвидена и неустойка за непредставяне на обезпечение, което поставя потребителя в положение да не знае точно в какъв размер е оскъпяването му по кредита, което ще дължи и в това именно е недействителността в случая, като неспазено изискване на посоченото законово основание.

Друго основателно възражение на ищеца е за неспазени изисквания на чл. 11, ал. 1, т. 9 ЗПК - липса на посочване в договора на условията за прилагане на лихвения процент. Независимо, че в случая лихвеният процент е бил фиксиран за целия срок на договора и е останал непроменен, в самия договор липсва информация за това как се изчислява или за начина, по който е формирана договорната възнаградителна лихва. Няма никакво значение дали лихвеният процент е един и същ или пък е променлив, след като законодателят изисква в договора да са посочени условията за прилагането му. Тук това изискване не е изпълнено, при което не може да се направи проверка при какви условия е приложен и дали отговаря на упоменатия от кредитора фиксиран размер от 36,00 %, поради което е налице нарушение на горната императивна разпоредба. Този пропуск отново сам по себе си е достатъчен, за да се приеме, че договорът е недействителен, на основание чл. 22 ЗПК, във връзка с чл. 26, ал. 1, предложение първо от ЗЗД.

Уговорената клауза за неустойка е неравноправна, което също води до нейната нищожност. Неустойката не е за неизпълнение на същинското задължение на длъжника по договора за заем, а на допълнително задължение за обезпечаване при неизпълнение. Непредоставянето на обезпечение не води до претърпяването на вреди за кредитора, който би следвало да прецени възможностите на заемотателя да предостави обезпечение и риска по предоставянето на заем към датата на сключването на договора с оглед на индивидуалното договаряне на договорните условия. Макар и да е уговорена като санкционна доколкото се дължи при неизпълнение на договорно задължение, неустойката води до скрито оскъпяване на кредита. Така

уговорена, тази неустойка противоречи на разпоредбата на чл. 33 ЗПК, тъй като по този начин на практика обезщетението, което кредиторът би получил при неизпълнение, би надхвърлило максимално допустимия размер на обезщетението за забава, а именно законната лихва. Изрично в посочения текст е предвидено, че когато потребителят забави дължимите от него плащания по кредита, обезщетението за забава не може да надвишава законната лихва.

С оглед изложеното, съдът намира, че процесният договор за потребителски кредит е сключен в нарушение на изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 9 и т. 10 ЗПК, поради което и по аргумент на чл. 22 ЗПК е налице пълна недействителност - нищожност на договора. Ето защо предявеният иск по чл. 26, ал. 1, предл. първо и предл. второ ЗЗД, вр. чл. 22 ЗПК за обявяване на договора за нищожен следва да бъде уважен като основателен и доказан.

На следващо място, съгласно правилото на чл. 23 ЗПК, когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита.

Ето защо ищцата следва да върне само чистата стойност на заема, без лихви или други разходи по кредита. Като се отчете обстоятелството, че на 29.09.2021 г. ищцата е заплатила на ответника сумата в размер на 1748,27 лв., се установява, че ищцата е погасила изцяло чистата стойност на кредита от 1600,00 лв., поради което предявеният иск по чл. 55, ал. 1, предл. първо ЗЗД, вр. чл. 23 ЗПК за осъждане на ответника да заплати на ищцата сумата от **148,27 лв.**, представляваща недължимо платена сума по договора, поради изначална липса на основание, ведно със **законната лихва** върху сумата, считано от датата на исковата молба до окончателното ѝ изплащане също се явява изцяло основателен и доказан и следва да бъде уважен.

С оглед уважаването на предявените главни икове за обявяване за нищожен на договора за потребителски кредит и за осъждане на ответника да заплати на ищцата сумата от 148,27 лв., представляваща недължимо платена сума по договора, съдът не дължи произнасяне по предявените евентуални икове за обявяване за нищожна на клаузата за неустойка в договора и за осъждане на ответника да заплати на ищцата сумата от 100,00 лв., представляваща недължимо платена неустойка по договора.

Относно разноските:

С оглед изхода на спора, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, ответното дружество следва да бъде осъдено да заплати на ищцата направените разноски по делото, а именно **227,15 лв.** - заплатена държавна такса.

Видно от договора за правна защита и съдействие, пълномощникът на ищцата е оказал безплатно адвокатска помощ. Ето защо на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, вр. чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв, вр. чл. 7, ал. 2, т. 1 и т. 2 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, ответното дружество следва да бъде осъдено да заплати на пълномощника на ищцата сумата от **1371,44 лв.** - общо дължимо адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв., от което 891,44 лв. по установителния иск и 480,00 лв. по осъдителния иск с начислен ДДС, с оглед представеното от адвоката удостоверение от НАП за регистрация по ЗДДС.

Ответното дружество твърди, че в случая предпоставките за предоставяне на безплатна адвокатска помощ не са налице, тъй като не са ангажирани доказателства за материално затрудненото положение на ищцата. Следва да се отбележи обаче, че наличието на основанията по чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв не може да бъде обсъждано от съда при произнасяне по отговорността за разноски. Взаимно формираната между доверителя и довереника воля за процесуално представителство по реда на чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв е достатъчна за доказване на материалната затрудненост, като решението дали да окаже безплатна помощ е въпрос единствено на преценката на самия адвокат. Аргумент в тази насока е разпоредбата на ал. 2 на същата разпоредба, според която адвокатът има право на адвокатско възнаграждение, ако в съответното производство насрещната страна е осъдена за разноски, т. е. адвокатът не би получил възнаграждение във всички случаи на приключване на делото, а само при благоприятен за неговия доверител изход на спора, поради което и преценката дали да окаже безплатната правна помощ - при съществуващ потенциален риск да не получи възнаграждение, следва да е само на адвоката (в този смисъл е Определение № 643 от 07.12.2022 г. по ч. т. д. № 2370/2022 г., ТК, I т. о. на ВКС на РБ).

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА за **НИЩОЖЕН** на основание **чл. 26, ал. 1, предл. първо и предл. второ ЗЗД, вр. чл. 22 ЗПК** сключения между „**СТИК - КРЕДИТ**” АД, ЕИК: 202557159, със седалище и адрес на управление гр. Шумен, пл. „Оборище“ № 13Б, като кредитор и **Й. С. С.**, ЕГН: *****, с адрес *****, като кредитополучател **Договор за потребителски кредит № 731503 от 09.09.2021 г.**, поради противоречие със закона и заобикаляне на закона.

ОСЪЖДА „СТИК - КРЕДИТ” АД, ЕИК: 202557159, със седалище и адрес на управление гр. Шумен, пл. „Оборище“ № 13Б **ДА ЗАПЛАТИ** на **Й. С. С.**, ЕГН: *****, с адрес ***** на основание **чл. 55, ал. 1, предл. първо ЗЗД, вр. чл. 23 ЗПК** сумата от **148,27 лв.** /сто четиридесет и осем лева и двадесет и седем стотинки/, представляваща недължимо платена сума по нищожен Договор за потребителски кредит № 731503 от 09.09.2021 г., поради начална липса на основание, ведно със **законната лихва** върху нея, считано от датата на подаване на исковата молба - **28.07.2023 г.** до окончателното ѝ изплащане, както и на основание **чл. 78, ал. 1 ГПК** сумата от **227,15 лв.** /двеста двадесет и седем лева и петнадесет стотинки/, представляваща **разноски** по делото, платими с пощенски запис на **Й. С. С.**, ЕГН: *****, с адрес *****.

ОСЪЖДА „СТИК - КРЕДИТ” АД, ЕИК: 202557159, със седалище и адрес на управление гр. Шумен, пл. „Оборище“ № 13Б **ДА ЗАПЛАТИ** на **адвокат Д. В. М.**, с персонален № ***** от АК - Пловдив, с адрес *****, на основание **чл. 78, ал. 1 ГПК, вр. чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв**, сумата от общо **1371,44 лв.** /хиляда триста седемдесет и един лева и четиридесет и четири стотинки/, представляваща адвокатско възнаграждение по делото в минимален размер с ДДС.

Решението подлежи на обжалване пред Окръжен съд - Сливен в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Сливен: _____